

CENTER FOR
ANALYTICAL
RESEARCH &
EVALUATION

Erasmus+

Jean Monnet Modules

**« ХАЛЫҚТЫҢ ӨМІР СҮРУ САПАСЫ МЕН ҰЛТТЫҚ
ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДЕГІ
МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ »**

**Халықаралық ғылыми-тәжірибелік
конференцияның
баяндамалар жинағы**

**Сборник докладов международной научно-
практической конференции**

**«ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АУДИТ В ОБЕСПЕЧЕНИИ
ВЫСОКОГО КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ И
НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ»**

**Collection of reports of the international scientific
and practical conference**

**«STATE AUDIT IN ENSURING THE HIGH QUALITY OF
LIFE OF THE POPULATION AND NATIONAL
SECURITY»**

АСТАНА 2023

УДК 657(069)
ББК 65.052.21
С 23

С Сборник докладов международной научно- практической конференции «Государственный аудит в обеспечении высокого качества жизни населения и национальной безопасности» = Collection of reports of the international scientific and practical conference «State audit in ensuring the high quality of life of the population and national security» = «Халықтың өмір сүру сапасы мен ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі мемлекеттік аудит» Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның баяндамалар жинағы. – Астана: - 497 б.

ISBN 978-601-337-851-0

Жинаққа мемлекеттік аудит органдары қызметкерлерінің, ғылыми қызметкерлердің, ғалым-экономистердің, қаржы саласы және мемлекеттік аудит мамандарының, профессор-оқытушылар құрамының және білім алушылардың халық өмірінің жоғары сапасын және ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі мемлекеттік аудиттің өзекті мәселелері бойынша баяндамалары кірді

The collection includes reports of employees of state audit bodies, researchers, economists, specialists in the financial sector and state audit, faculty and students on topical issues of state audit in ensuring a high quality of life of the population and national security

В сборник вошли доклады работников органов государственного аудита, научных работников, ученых-экономистов, специалистов финансовой сферы и государственного аудита, профессорско-преподавательского состава и обучающихся по актуальным вопросам государственного аудита в обеспечении высокого качества жизни населения и национальной безопасности

ISBN 978-601-337-851-0

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2023

Таким образом, система ежегодной оценки стала эффективным инструментом мониторинга и стимулирования работы государственных органов. Это комплекс мер, направленных на определение эффективности процессов деятельности в государственных органах и достижение конкретных результатов в реализации стратегических целей и задач.

Следует отметить, что оценка позволяет сформировать всестороннее видение ситуации во многих сферах государственного аппарата и играет решающую роль в поддержке ключевых реформ государственного управления

Список использованных литератур

1. Указ Президента РК от 13 января 2007 года № 273 «О мерах по модернизации системы госуправления».

2. Указ Президента РК от 2010 года № 954 «О Системе ежегодной оценки эффективности деятельности центральных государственных и местных исполнительных органов областей, города республиканского значения, столицы».

3. Оценка эффективности деятельности государственных органов. Отчет за 2016, подготовленный Центром оценки эффективности деятельности государственных органов // URL: <https://www.bagalau.kz/upload/22-01-2019/ad1b8dd7e72c8887a5fb10cc6f2fdab44c9a1d07.pdf>

4. Анализ результатов оценки эффективности деятельности государственных органов за 2019 год в разрезе блоков оценки. ТОО «Центр исследований анализ и оценки эффективности» Счетный комитет. г. Нур-Султан. 2020 год.

МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕНІҢ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕРІНІҢ ІШКІ АУДИТІН ҰЙЫМДАСТЫРУ

Төлеуова А.Т.

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті «Мемлекеттік аудит» мамандығының 1 курс магистранты, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

E-mail: aimara_2001@mail.ru

Түйіндеме

Мемлекеттік аудит – бұл анықталған кемшіліктер мен тәуекелдерді басқару бойынша ұсыныстар негізінде тиімді ұсынымдар беру арқылы қаржылық мәселелерді ғана емес, сонымен қатар олардың қызметінің барлық бағыттарын қамтитын, тексерілетін субъектілер қызметінің тиімділігін кешенді және тәуелсіз бағалау. Мемлекеттің активтері көптеген белгілер бойынша құрылымдалған қатынастардың ең күрделі иерархиялық жүйесін білдіреді. Сондықтан мұндай жүйені басқару күрделі және көп уақытты қажет ететін процесс. Бұл мақалада мемлекеттік мекемелердің активтері саласындағы өзекті тақырыптардың бірі ұзақ мерзімді активтер аудиті екені көрсетілген. Қаржылық

есептілік аудиті қаржылық есеп берудің барлық маңызды аспектілері бойынша белгіленген қаржылық есеп беру жүйесіне сәйкес дайындалғандығы туралы пікір білдіру үшін тәуелсіз тексеру рәсімі болып табылады. Мақалада сонымен қатар аудиттің осы түрін жүргізудегі шет елдердің тәжірибесі, сондай-ақ Қазақстан Республикасындағы ұзақ мерзімді активтерге ішкі аудитті жүргізуді дамыту перспективалары қарастырылған.

Аннотация

Государственный аудит – это целостная и независимая оценка эффективности деятельности объектов аудита, охватывающая не только финансовые вопросы, но и все направления их деятельности с представлением действенных рекомендаций на основе выявленных недостатков и предложений по управлению рисками. Активы государства представляют собой сложнейшую иерархическую систему отношений, структурируемую по множеству признаков. Поэтому и управление такой системой представляет собой сложный и трудоемкий процесс. В данной статье показано, что одной из актуальных тем в сфере активов государственных учреждений является аудит долгосрочных активов. Аудит финансовой отчетности – эта процедура независимой проверки с целью выражения мнения в отношении того, подготовлена ли финансовая отчетность по всем существенным аспектам в соответствии с установленной концептуальной основой предоставления финансовой отчетности. Также в статье рассматривается опыт зарубежных стран в проведении данного вида аудита, а также перспективы развития внутреннего аудита долгосрочных активов в Республике Казахстан.

Abstract

State audit is a holistic and independent assessment of the effectiveness of the activities of the audited entities, covering not only financial issues, but also all areas of their activities with the presentation of effective recommendations based on identified shortcomings and proposals for risk management. The assets of the state represent the most complex hierarchical system of relations, structured according to many features. This article shows that one of the hot topics in the field of assets of public institutions is the audit of long-term assets. An audit of financial statements is an independent review procedure to express an opinion as to whether the financial statements are prepared, in all material respects, in accordance with an established financial reporting framework. The article also discusses the experience of foreign countries in conducting this type of audit, as well as the prospects for the development of internal audit of long-term assets in the Republic of Kazakhstan.

Түйінді сөздер: мемлекеттік аудит, мемлекеттік аудитор, ұзақ мерзімді активтер, ішкі аудит, Ішкі мемлекеттік аудит комитеті, мемлекеттік мекеме, халықаралық стандарт

Ұзақ мерзімді активтер кез келген мемлекеттік мекеменің экономикасында өте маңызды. Олар мемлекеттік институттың құрамдас бөлігі, оның

экономикалық қатынастар жүйесіндегі тірек буыны екені сөзсіз. Олардың бірегей қасиеттері бар, олардың көмегімен негізгі әлеуметтік қажеттіліктер шексіз дерлік қанағаттандырылады және экономика ұлттық экономикалық мүдделерге сәйкес қызмет етеді. Ұзақ мерзімді активтер – бұл ұзақ уақыт бойы жұмыс істейтін материалдық активтер мен басқа да активтердің жиынтығы.[1]

Ұзақ мерзімді активтердің ішкі аудитін қарастырған кезде біз қаржылық есептілік аудитіне назар аударамыз. Қаржылық есептілік аудиті қаржылық есеп берудің барлық маңызды аспектілері бойынша белгіленген қаржылық есеп беру жүйесіне сәйкес дайындалғандығы туралы пікір білдіру үшін тәуелсіз тексеру рәсімі болып табылады.

Мемлекеттік мекемелердің ұзақ мерзімді активтерінің ішкі аудиті INTOSAI халықаралық стандарттарымен, Қазақстан Республикасының рәсімдік стандарттарымен және құқықтық құжаттарымен реттеледі. INTOSAI кәсіби құжаттама жүйесі, оған сәйкес айналымнан тыс активтердің аудиті:

- INTOSAI-P 20 Транспаренттілік және есеп берушілік принциптері;
- ISSAI стандарты 130 этика кодексі;
- ISSAI 2240 қаржылық есептілік аудитінде алаяқтықты анықтау бойынша аудитордың жауапкершілігі;
- ISSAI 2250 Қаржылық есеп беру аудитіндегі заңдар мен ережелерді есепке алу;
- GUID 9040 SAI ашықтығындағы жақсы тәжірибелер нұсқаулығы.[5]

Халықаралық Бухгалтерлер Федерациясының (IPSASB) Қоғамдық сектордағы бухгалтерлік есептің халықаралық стандарттары жөніндегі кеңесімен әзірленген Қоғамдық сектордағы бухгалтерлік есептің халықаралық стандарттары (ҚСҚЕХС) төмендегідей:

- ҚСҚЕХС 1 стандарты: Қаржылық есептілікті ұсыну;
- ҚСҚЕХС 2 стандарты: Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп;
- ҚСҚЕХС 3 стандарты: Бухгалтерлік есеп есептеулеріндегі бухгалтерлік есеп принциптеріндегі өзгерістер мен қателер;
- ҚСҚЕХС 24 стандарты: Қаржылық есеп беруде бюджеттік ақпаратты ұсыну. [6]

Екінші деңгейдегі құжаттарға аудит стандарттары кіреді. Аудит стандарттары деп аудитке бірыңғай талаптарды белгілейтін және аудит жүргізудің принциптері мен тәртібін анықтайтын нормативтік құжаттар түсініледі. Аудиттің халықаралық, ұлттық және ішкі стандарттары бар. Аудиттің халықаралық стандарттарын және соған байланысты жұмыстарды Халықаралық бухгалтерлер федерациясының Халықаралық аудит тәжірибесі жөніндегі комитеті шығарады. [2]

Мемлекеттік мекеменің ұзақ мерзімді активтерінің аудитін реттейтін нормативті - құқықтық құжаттар:

«Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 12 қарашадағы № 392-V Заңы;

«Аудиторлық қызмет туралы» Қазақстан Республикасының 1998 жылғы 20 қарашадағы N 304 Заңы;

«Мемлекеттік мүлік туралы» Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 1 наурыздағы № 413-IV Заңы. [4]

Осылайша, ұзақ мерзімді активтер аудитінің мақсаты қаржылық есепте көрсетілген ұзақ мерзімді активтер туралы ақпараттың сенімділігі мен толықтығы туралы аудиторлық қорытындыны қалыптастыру болып табылады. Заңға сәйкес мемлекеттік аудитор ұзақ мерзімді активтердің болуы мен сақталуына аудит жүргізу кезінде мыналарды тексереді:

- ✓ монтаждау, іске қосу, жаңғырту және қайта жабдықтау кезінде ұзақ мерзімді активтердің құнын бағалаудың дұрыстығы;
- ✓ ұзақ мерзімді активтерді капиталдандыру және есептен шығару бойынша операцияларды есепке алудың дұрыстығы;
- ✓ ұзақ мерзімді активтерді резервтерге, ал резервтерді ұзақ мерзімді активтерге айналдырудың мақсаттылығы.
- ✓ нақты қолжетімділік;
- ✓ бастапқы құжаттарды дұрыс ресімдеу.

Мемлекеттік аудитор тексереді:

- ұзақ мерзімді активтерді сату шартының болуы;
- ұзақ мерзімді активтердің бастапқы құнын арттырудың заңдылығы;
- құрылыс, күрделі жөндеу, аяқтау, қосымша жабдықтау, қайта құру және жаңғырту құнын анықтаудың заңдылығы мен мақсаттылығы.

Құжаттарды тексеру кезінде мемлекеттік аудитор мынаны анықтауы керек:

- операциялар шынымен тексерілетін кезеңге жатады ма;
- бухгалтерлік есеп шоттарында көрсетілген ұзақ мерзімді активтерді сатып алу құны бастапқы құжаттардың деректеріне сәйкес келеді ме;
- ұзақ мерзімді активтерді шығарудан алынған бухгалтерлік есепте және есеп беруде көрсетілген кірістер мен шығыстардың бастапқы құжаттардағы деректерге сәйкестігі;
- есептен шығарылған ұзақ мерзімді активтердің баланстық құны аналитикалық есеп деректеріне сәйкес келе ме;
- ұзақ мерзімді активтерді сатып алу және сату бойынша есеп пен есеп берудің дұрыстығын тексеру үшін қажетті басқа да мәселелер.

Мемлекеттік аудитор өтімділігі жоғары активтерді иемдену немесе субъектінің активтерін жеке мақсаттарға (мысалы, ғимараттарды, жер учаскелерін, құтқару құны нөлдік жабдықты) пайдалану жолымен тексерілетін субъектінің басшылығының немесе қызметкерлерінің алаяқтық фактісі бойынша ұзақ мерзімді активтерге аудит жүргізеді. Мұндай жағдайларда мемлекеттік аудитор ішкі бақылау жүйесінің осындай алаяқтықтан туындаған алаяқтық пен бұрмалауларды болдырмауға немесе анықтауға қабілетті екеніне көз жеткізуі керек. [4]

Ұзақ мерзімді активтер аудитін ішкі мемлекеттік аудит органдары жүзеге асырады. Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Ішкі мемлекеттік аудит комитеті орталық атқарушы органның құзыреті шегінде ішкі істер саласындағы мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау, мемлекеттік сатып

алу, мемлекеттік мүлік, аудит, бухгалтерлік есеп және қаржылық есеп беру жүзеге асыру және бақылау функцияларын жүзеге асыратын Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің ведомствосы болып табылады.

Мемлекеттік аудитор қаржылық операцияларға және аудит объектісінің қаржылық есептілігіне (шоғырландырылған қаржылық есептілікке) әсер ететін факторларды бағалайды:

1) Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік мәселелері бойынша нормативтік құқықтық актілерін қолдану;

2) аудит объектісінің құрылымы, құрылымдық бөлімшелер арасындағы міндеттерді бөлу;

3) бухгалтерлік есеп жүйесі;

4) ішкі бақылау жүйесі;

5) нәтижелері қаржылық есептілікке әсер ететін немесе әсер еткен заңды даулардың және сот ісін жүргізудің болуы;

6) қаржылық есептіліктің алдыңғы аудитінің нәтижелерін қоса алғанда, тәуекелді бағалау (алдыңғы тексерулердің нәтижелерін зерделеу, аудиторлық құжаттаманы (аудиторлық файлдар) қамтитын сақтау папкаларымен танысу, ұсынымдарды орындауды бақылау және алдыңғы тексерулер кезінде анықталған бұзушылықтарды жою).

7) шоғырландырылған қаржылық есептіліктің құрамдас бөліктерін, оның ішінде олардың қаржылық есептілігінің жекелеген құрамдас бөліктерінің немесе баптарының маңыздылығын талдау. [7]

Аудиттелетін объектіде қаржылық есептіліктің аудиті бірінші рет жүргізілсе, аудитті жүзеге асыратын мемлекеттік аудитор ұзақ мерзімді активтердің шоттары бойынша тексерілетін кезеңнің басындағы қалдықтардың жоқтығы туралы дәлелдемелерді алуы қажет. тексерілетін кезеңнің қаржылық есептілігіне елеулі әсер етуі мүмкін және алдыңғы есепті кезеңнен дұрыс көшірілген бұрмалаулар. Кейінгі аудитте айналымнан тыс активтер шоттарының қалдықтары өткен есепті кезеңнің соңындағы қаржылық есепте расталған қалдықтарға сәйкестігін тексеру қажет.

Ұзақ мерзімді активтердің бастапқы балансының сенімділігі аудиторлық процедуралармен тексеріледі.

Мемлекеттік мекеменің ұзақ мерзімді активтеріне жүргізілген ішкі аудит нәтижелері бойынша бұзушылықтардың негізгі түрлерінің негізгі көрсеткіштері:

✓ қате жіктеу;

✓ баланста көрсетпеу;

✓ ұзақ мерзімді активтердің есептелген амортизациясының сенімсіз сомасы;

✓ негізгі қорларды және ұзақ мерзімді активтерді құру және сатып алу үшін бөлінген сомаларды тиімсіз пайдалану. [9]

Шет елдердің тәжірибесін айтатын болсақ, аудит жүргізу кезінде әр елдің өзіндік негізгі ерекшелігі болады. Мысалы, Америка Құрама Штаттарының айырмашылығы - АҚШ федералды агенттіктері өз қызметінің нәтижелері туралы ақпараттың өте маңызды көлемін, соның ішінде мемлекеттік ұйымдардың

қаржылық есеп беру нәтижелері туралы деректерді, соның ішінде Интернетте жариялайды, қоғамдық ұйымдар мен адамдардың мүмкіндігі бар. мемлекет қаржысының игерілуіне өзіндік баға беру.

Ресей негізгі қызметте уақытша пайдаланылмайтын, ағымдағы (әділ) құны бойынша есепке алынатын мүлікті негізгі құралдарға, сондай-ақ айналымнан тыс қорларға беру кезінде (оның ішінде мүлікті сату туралы шешім қабылдаған кезде, ол уақытша негізгі қызметте пайдаланылмаған) кейіннен есепке алу мақсатында осы объектінің бастапқы құнына кредиттік ұйым оның беру күніндегі ағымдағы (әділ) құнын алады.

Германияда аудиторлық қызмет өте қатаң реттеледі, Еуропалық қауымдастықтар кеңесі бухгалтер-аудиторларға қатаң біліктілік талаптарын қарастыратын бірқатар директивалар шығарды. [8]

Көріп отырғанымыздай, Қазақстанда мемлекеттік аудит жүйесі жыл сайын жетілдіріліп келеді және шетелдік тәжірибені пайдалану кейбір мәселелерді шешуге септігін тигізер еді.

Бүгінгі таңда ішкі аудит «постаудитке» көбірек бағытталған, өйткені ол негізінен Қазақстан Республикасының бюджеттік және өзге де заңнамасын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының ішкі нормативтік құжаттарын бұрыннан жасалған бұзушылықтарды анықтау және жою мақсатында жүзеге асырылады. ұйымдастыру. Қазіргі ішкі аудит жүйесі тұтастық пен жүйеліліктің болмауымен сипатталады. Отандық ұйымдарда қолданыстағы ішкі аудит тиімділікті және экономикалық тиімділікті арттыруды қамтамасыз етпейді. Ол іс жүзінде бұзушылықтар мен кемшіліктердің алдын алуға және алдын алуға бағытталмаған. Өз кезегінде халықаралық озық тәжірибе ішкі аудит оқиғалар мен фактілерден «алға түсуге» бағытталуы керек екенін көрсетеді. Ішкі аудит барлығын көретін және жан-жақты болуы керек, ұйымның бизнес-процестеріне тігінен де енуі керек, сондай-ақ көлденең. Ішкі аудит қызметінде ішкі аудит принциптерін бұзуға, аудиттің теріс нәтижесіне әкеп соғуы мүмкін шектеулер мен мүдделер қақтығысына жол беруге қатаң тыйым салынады. Ішкі аудитор өз пікірін тек қатаң тексерілген және тексерілген құжаттар, фактілер мен оқиғалар негізінде ғана толық білдіреді. Оның дәлелдемелік базасы сөзсіз, толық және даусыз болуы керек.

Ішкі аудиттің келесі негізгі проблемасы ішкі аудитті қаржылық және ресурстық қамтамасыз етудің нашарлығымен қиындайтын бүкіл ішкі аудит жүйесі қызметкерлерінің теориялық және практикалық кәсіби даярлығының жеткіліксіз деңгейі болып табылады. Соның салдарынан ішкі аудит органының біліктілігі төмен қызметкерлері жүргізетін сапасыз ішкі аудитті жүргізуге байланысты көптеген мәселелер туындайды. Тәжірибе көрсеткендей, ішкі аудит органдары ішкі аудиторлардың біліктілігін тұрақты түрде арттыру қажет. Бұл ретте, белгілі бір ұйым үшін өзекті, пайдалы және маңызды, сондай-ақ ішкі аудит қызметкерлерінің табысты жұмыс істеуі үшін қажетті кең ауқымды мәселелер бойынша жаңалықтарды ескере отырып, кәсіби даму жоспарын жыл сайын бекіткен жөн. олардың міндеттері,

Мемлекеттік мекеменің ұзақ мерзімді активтеріне ішкі аудит жүргізу үшін ішкі аудиторлар, бір жағынан, жаңа технологияларды, ең алдымен цифрлық технологияларды енгізуге байланысты перспективалар мен тәуекелдерді бағалауы керек, ал екінші жағынан, осы технологияларды олардың күнделікті жұмысы. Ішкі аудиттегі бүгінгі технологиялар мыналар болып табылады: ішкі аудитті басқару мақсатындағы бағдарламалық қамтамасыз ету (IA management software), үлкен деректер массивтерін талдау (data mining), үздіксіз аудит (continuous auditing). [10]

Қорытынды

Ұзақ мерзімді активтер – бұл ұзақ уақыт бойы жұмыс істейтін материалдық активтер мен басқа да активтердің жиынтығы. Ұзақ мерзімді активтердің ішкі аудиті қаржылық есептілік аудитімен байланысты. Қаржылық есептілік аудиті қаржылық есеп берудің барлық маңызды аспектілері бойынша белгіленген қаржылық есеп беру жүйесіне сәйкес дайындалғандығы туралы пікір білдіру үшін тәуелсіз тексеру рәсімі болып табылады. Мемлекеттік мекемелердің ұзақ мерзімді активтерінің ішкі аудиті INTOSAI халықаралық стандарттарымен, Қазақстан Республикасының рәсімдік стандарттарымен және құқықтық құжаттарымен реттеледі.

Ұзақ мерзімді активтер аудитін ішкі мемлекеттік аудит органдары жүзеге асырады. Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Ішкі мемлекеттік аудит комитеті орталық атқарушы органның құзыреті шегінде ішкі істер саласындағы жүзеге асыру және бақылау функцияларын жүзеге асыратын Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің ведомствосы болып табылады.

Қазақстанда мемлекеттік аудит жүйесі жыл сайын жетілдіріліп келеді және шетелдік тәжірибені пайдалану кейбір мәселелерді шешуге септігін тигізеді.

Бүгінгі таңда ішкі аудит «постаудитке» көбірек бағытталған, өйткені ол негізінен Қазақстан Республикасының бюджеттік және өзге де заңнамасын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының ішкі нормативтік құжаттарын бұрыннан жасалған бұзушылықтарды анықтау және жою мақсатында жүзеге асырылады. Отандық ұйымдарда қолданыстағы ішкі аудит тиімділікті және экономикалық тиімділікті арттыруды қамтамасыз етпейді. Ол іс жүзінде бұзушылықтар мен кемшіліктердің алдын алуға және алдын алуға бағытталмаған. Өз кезегінде халықаралық озық тәжірибе ішкі аудит оқиғалар мен фактілерден «алға түсуге» бағытталуы керек екенін көрсетеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Есенгельдин Б.С., Ақбаев Е.Т. Қаржылық менежмент: Оқулық. – ЖШС РПБК «Дәуір», 2011. – 288 бет
2. Международные стандарты аудита : учебное пособие для магистратуры / Л.Л. Арзуманова, Н.Ю. Орлова, О.С. Соболев, Ю.К. Цареградская ; отв. ред. Л.Л. Арзуманова, Ю.К. Цареградская. – Москва : Норма : ИНФРА-М, 2021. – 152 с.

3. Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» 2015 жылғы 12 қарашадағы №392-V ҚРЗ Заңы (03.07.2020 ж өзгерістермен) - <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1500000392>
4. Государственный аудит. Учебник/Б.А.Алибекова, А.Б.Зейнельгабдин, С.Б.Макыш, А.М.Мухаметкарим, С.Н.Нугербеков, Д.М.Нурхалиева, Б.О.Туребекова, А.К.Карыбаев/под ред. К.Е.Джанбурчина – Астана: ЕНУ им. Л.Н.Гумилева, 2016 – 375с.
5. Халықаралық аудит стандарттары <https://www.intosai.org/ru/napravlenija-dejatelnosti/standarty-audita>
6. Мемлекеттік сектордағы бухгалтерлік есеп стандарттары жөніндегі халықаралық кеңес стандарттары <https://www.ipsasb.org/>
7. Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Ішкі мемлекеттік аудит комитеті құжаттары <https://www.gov.kz/memleket/entities/kvga/documents/1?lang=kk>
8. Шеремет А.Д. Аудит: учебник / А.Д. Шеремет. – 5-е изд., испр. и доп. – М.: ИНФРА-М, – 448 с.
9. Государственный финансовый контроль. Учебник. – Астана: ЕНУ им. Л.Н.Гумилева, 2018.- 385 с
10. Иманбаева З.О., Орынбаева Н.А. РАЗВИТИЕ АУДИТА В КАЗАХСТАНЕ // Материалы X Международной студенческой научной конференции «Студенческий научный форум»